

Vergaderjaar 2022–2023

29 338

Wetenschapsbudget

Nr. 267

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 april 2023

Hierbij bied ik uw Kamer de actualisatie van de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) aan. De actualisatie is op mijn verzoek uitgevoerd door NWO, in nauwe samenwerking met partners uit de maatschappij, wetenschap en overheid. Hierdoor blijft de NWA belangrijk voor het vergroten van de maatschappelijke impact van hoger onderwijs en onderzoek, een hoofddoelstelling in mijn beleid.¹

In deze brief benoem ik allereerst de manier waarop de NWA is ontstaan en de wijze waarop de agenda is geactualiseerd. Vervolgens beschrijf ik kort de resultaten van de actualisatie. Ook licht ik toe op welke wijze NWO de geactualiseerde agenda zal benutten in het NWA-programma.

Achtergrond

Op 27 november 2015 werd de Nationale Wetenschapsagenda gelanceerd als inhoudelijke, inspirerende, vanuit de maatschappij ontstane agenda met relevante wetenschappelijke en maatschappelijke vraagstukken (Kamerstuk 29 338, nr. 149). De inhoudelijke agenda bestaat uit 140 overkoepelende clustervragen die de volle breedte van de wetenschap beslaan en zijn gebaseerd op 11.700 vragen uit een publieksbrede consultatie. De clustervragen zijn in 25 deelverzamelingen van samenhangende vragen rond een thema gebundeld, de zogenaamde NWA-routes.

Voorbeelden van clustervragen zijn: Wat is het belang van biodiversiteit en hoe behouden we deze? Hoe houden we ons dichtbevolkte land leefbaar? Hoe kunnen we in de toekomst het water zorgvuldig beheren? Hoe gaat kennis van genetica een rol spelen in het begrijpen van, screenen op en behandelen van (zeldzame) ziekten? De clustervragen zijn dikwijls verbonden aan meerdere routes.

¹ Kamerstuk 31 288, nr. 964.

Rond de 25 thematische routes zijn relevante (maatschappelijke) partijen samengebracht die met elkaar de NWA-routenetwerken hebben gevormd. Een routenetwerk bestaat uit verschillende typen actoren. Denk hierbij aan universiteiten, onderzoeksinstituten, kenniscentra, hogescholen, het bedrijfsleven, NGO's en overheden. De routenetwerken beschreven in een «portfolio voor onderzoek» de stand van inzichten, kansen op wetenschappelijke doorbraken en kansen op het vinden van antwoorden voor maatschappelijke vraagstukken. Ook besteden de routenetwerken aandacht aan wetenschapscommunicatie.

De 25 NWA-routes dienden en dienen als inspiratie voor het Nederlands onderzoekslandschap en in het bijzonder voor het NWA-programma dat NWO uitvoert. Het NWA-programma heeft als doel om op zoek te gaan naar antwoorden op de vragen vanuit de samenleving en daarmee een positieve en structurele bijdrage te leveren aan de mondiale kennismaatschappij van morgen. Het programma stimuleert wetenschappelijke doorbraken en maatschappelijke impact. Het onderzoek binnen de NWA wordt uitgevoerd door consortia die interdisciplinair zijn, kennisketengebreed (fundamenteel, toegepast en praktijkgericht onderzoek) en die samenwerken met maatschappelijke organisaties en burgers (transdisciplinair onderzoek). In 2022 is het programma geëvalueerd en de uitkomsten zijn met uw Kamer gedeeld.²

Proces

In 2016 is afgesproken dat de inhoudelijke agenda elke zeven jaar wordt herijkt. NWO, de NWA-routenetwerken en ik beschouwen het fundament waarop de agenda is opgebouwd, namelijk vragen van burgers vertaald in clustervragen, nog steeds als relevant. Daarom gaat het om een «lichte» actualisatie, waarbij geen nieuwe publieksconsultatie is uitgevoerd zoals bij de totstandkoming van de NWA-agenda. De 140 clustervragen die samen de NWA-agenda vormen blijven in ongewijzigde vorm bestaan.

Elk van de 25 routes heeft in samenwerking met de brede achterban de actualisatie op eigen wijze ingericht, gezien de wetenschappelijke aard per route verschilt. Hierbij is de actualiteit van de clustervragen en de portfoliotekst voor onderzoek horende bij de routes gecontroleerd en indien van toepassing geactualiseerd naar de huidige stand van inzichten.

Een voorbeeld is de NWA-route Jeugd waarbij wetenschappers, jeugdprofessionals en jongeren hebben bijgedragen aan de vorming van de kennisagenda in 2018. Bij de actualisatie in 2022 hebben ruim 100 jeugdprofessionals uit de praktijk, het onderzoeks- en beleidsveld een vragenlijst ingevuld, waaruit naar voren kwam dat de huidige thema's nog steeds actueel zijn. Drie belangrijke thema's binnen de route Jeugd zijn: diversiteit en (on)gelijkheid, leren en ontwikkelen in verschillende contexten en normativiteit van opvoeding en onderwijs.

Tot slot is de geactualiseerde inhoudelijke agenda voorgelegd aan NWA-programmacommissie en de Adviescommissie bestaande uit de rijksoverheid, de Kenniscoalitie³ en het netwerk van Rijkskennisinstellingen.

² Kamerstuk 29 338, nr. 260.

³ De Kenniscoalitie is een samenwerkingsverband van ondernemers en wetenschappers en bestaat uit Universiteiten van Nederland (UNL), Vereniging Hogescholen (VH), Universitair Medische Centra (NFU), KNAW, NWO, ZonMw, VNO-NCW, MKB Nederland en de instituten voor toegepast onderzoek (TO2-federatie).

Resultaat

Voor de geactualiseerde agenda verwijs ik u naar de volgende webpagina waarop het portfolio voor onderzoek voor iedereen te vinden is: <https://www.nwo.nl/onderzoeksprogrammas/nationale-wetenschapsagenda/vernieuwing-en-netwerken/routes>.

De actualisatie van de agenda en de evaluatie van het NWA-programma bieden handvatten voor prioritering en inhoudelijke keuzes. Met ingang van 2023 krijgt programmalijn 1 Onderzoek op Routes door Consortia (NWA-ORC) meer focus. Dit gebeurt op twee niveaus. Elk van de 25 routes komt elke twee jaar aan bod voor een call binnen de NWA-ORC in plaats van jaarlijks. Daarnaast prioriteert elke route thema's om middels de ORC uit te zetten. Deze focus verbetert de aansluiting op de NWA-agenda, vermindert de aanvraagdruk en verkort de doorlooptijd tot toekenning. Met deze aanpassing geeft NWO uitvoering aan de aanbevelingen van de evaluatiecommissie en het briefadvies van de Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie (AWTI) over de NWA⁴ om sterker te prioriteren en daarbij de programmerende kracht van routes te benutten.

Tot slot

Ik ben blij om te zien dat de Nationale Wetenschapsagenda zich heeft ontwikkeld tot een inspirerende en verbindende agenda en dat het NWA-programma inmiddels volwassen is. Er is een steeds betere relatie tussen de inhoudelijke agenda met haar 140 clustervragen, de onderzoeksportfolio's van de 25 NWA-routes en de gehonoreerde consortia. Ik dank NWO voor het ondersteunen van de routenetwerken om te komen tot de actualisatie van de agenda.

De samenleving en de wetenschap staan niet stil. Een nieuwsgierige en dynamische samenleving stelt vragen waar onderzoek vanuit de NWA inzichten voor vindt. Wetenschappelijk onderzoek geeft ons inzicht voor het beantwoorden van de maatschappelijke vragen van morgen. De nieuwsgierigheid van de maatschappij en de ambities vanuit de wetenschap wil ik omarmen door over zeven jaar de NWA te herijken samen met alle betrokkenen, inclusief burgers.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.H. Dijkgraaf

⁴ Kamerstuk 29 338, nr. 260